

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ซึ่งอาศัยการรวบรวมข้อมูลเพียงครั้งเดียว (One-shot Case study) โดยจะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของทัศนคติและพฤติกรรม การใช้ลิ้นเต้าสำหรับบริโภคที่มีเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 104 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 14,336 คน (กรมสามัญศึกษา 2530) สำหรับกลุ่มตัวอย่างจะทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรดังกล่าว

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณ (กมล สุดประเสริฐ 2516 : 270)

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

P = อัตราส่วนของกลุ่มประชากรที่กำหนดจะสุ่มในที่นี้คือ 40%

ดังนั้นค่า $P = .40$

e = ความผิดพลาดจากจำนวนตัวอย่าง ซึ่งในการวิจัยนี้กำหนดไว้ 5%

ดังนั้นค่า $e = 0.05$

Z = ค่าพื้นที่ในโค้งปกติ (Normal curve) ที่ระดับนัยสำคัญจุดใดจุดหนึ่ง

ซึ่งในการวิจัยนี้คิดระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นค่าพื้นที่ในโค้งปกติ = 1.96

N = จำนวนประชากรในที่นี้ได้แก่จำนวนครูทั้งหมดของโรงเรียนมัธยม

สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร = 14,336 คน

เมื่อแทนค่าในสูตรแล้ว . คำนวณขนาดของตัวอย่างได้ 359.60 ดังนั้นจึงได้ขนาดของตัวอย่างขึ้นต่ำ 360 คน . ในที่นี้ใช้จำนวน 400 คน เป็นขนาดตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรในการวิจัย

วิธีการเลือกตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหลายชั้น (Multi-Stage Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

1. ชั้นแรกใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเลือกโรงเรียนตัวอย่างว่าเป็นโรงเรียนใดบ้างจากจำนวน 104 โรงเรียน เลือกโรงเรียนตัวอย่างจำนวน 20% จากจำนวนทั้งหมด เมื่อคำนวณแล้วได้ 20.8 ดังนั้นจึงได้จำนวน 21 โรงเรียน (เลือกโดยวิธีการจับฉลาก)

2. ชั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มเพื่อเลือกตัวอย่างจากทั้ง 21 โรงเรียน ตามสัดส่วนที่มีอยู่ตามความเป็นจริงกล่าวคือ_เพื่อรวมให้ได้ขนาดของตัวอย่างที่ได้ตั้งเอาไว้ 400 คน

จากจำนวนตัวอย่างจาก 21 โรงเรียน (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก) ในการเลือกครูซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียนนั้น จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการเขียนรายชื่อครูทั้งหมดของแต่ละโรงเรียน แล้วจับฉลากชื่อครูตามจำนวนของแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยจะนำไปแจกจ่ายให้ผู้บริโคที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้าราชการครู ได้ตอบตามคำถามในแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม

ผู้เขียนได้ร่างแบบสอบถามครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ โดยอาศัยจากการค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คำแนะนำของนักวิจัยอาวุโส รวมทั้งความคิดเห็นของนักวิชาการทางด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 3 ส่วน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรู้จักและมาตรฐานการวัดทัศนคติแบบของ Likert Scale เหตุผลที่ใช้ Scale การวัดแบบนี้เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถวัดทัศนคติได้ละเอียด (Claise, Selltiz, and others 1966 : 315) ในแต่ละข้อจะมีข้อความที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และแนวโน้มการปฏิบัติอันเป็นองค์ประกอบของทัศนคติ โดยแบ่งเป็นความรู้สึก ความคิด และแนวโน้มการปฏิบัติต่อเครื่องหมายมาตรฐานฯ จำนวน..14..ข้อความ และต่อสินค้าที่มีเครื่องหมายมาตรฐานฯ จำนวน ..10..ข้อความ ซึ่งได้แนวทางมาจากการศึกษาวิจัยทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ประเภทวัสดุก่อสร้างภายใต้เครื่องหมายแสดงคุณภาพมาตรฐานของราชการไทย โดย ชาญมรงค์ แสงสวัสดิ์ (2520) และพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพฯ โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (2530) และข้อความที่ได้จาก

การจัดอภิปรายเรื่อง "เรามองสมอ. อย่างไร" โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (2528) ในการสร้างข้อความได้ใช้หลักเกณฑ์ของ Likert (ประภาณี สุวรรณ 2521 : 55-56) ที่ว่าเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดประกอบด้วยข้อความที่เป็นเชิงบวกหรือเชิงรับ Positive และเชิงลบหรือเชิงปฏิเสธ Negative คละกันไปและเป็น ข้อความที่สั้นเข้าใจง่ายชัดเจน

ในตอนท้ายของคำถามส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้หรือไม่ใช้สินค้าสำหรับบริโคนที่มีความหมายมาตรฐานฯ พร้อมทั้งลักษณะการใช้สินค้าสำหรับบริโคนที่มีความหมายมาตรฐานฯ ซึ่งจะใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ของผู้บริโภค

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับแหล่งข่าวสารที่ผู้บริโภคเคยได้รับเกี่ยวกับเครื่องหมายมาตรฐานฯ และสินค้าสำหรับบริโคนที่มีความหมายมาตรฐานฯ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้นักวิจัยอาวุโสตรวจ พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องและเหมาะสม

3. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับผู้บริโภคที่รับราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวนทั้งหมด 30 ชุด โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

3.1 เพื่อดูว่าภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามผู้ตอบอ่านแล้วมีปัญหาหรืออุปสรรคในการตอบประการใดบ้าง เพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น

3.2 เพื่อดูว่า คำถามที่ใช้ในแบบสอบถามทำให้ผู้ตอบ เข้าใจแจ่มแจ้งตรงกับเนื้อหาและความหมายที่ผู้วิจัยตั้งไว้หรือไม่

3.3 เพื่อดำหนดหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของการวัด

การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ในการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยการวัด Internal Consistency จากการคำนวณ alpha coefficient ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

ความเชื่อมั่นของทัศนคติที่มีต่อเครื่องหมายมาตรฐาน จำนวน 14 ข้อ = 0.78

ความเชื่อมั่นของทัศนคติที่มีต่อสินค้าสำหรับบริโภคที่มีเครื่องหมายมาตรฐานฯ จำนวน 10 ข้อ = 0.81

ความเชื่อมั่นของทัศนคติรวม = 0.87

แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นประชากร
2. ผู้วิจัยและนักวิจัยผู้ช่วยนำแบบสอบถาม ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) คือการอธิบายลักษณะของข้อมูลความแตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ สถานะสภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ใช้คำร้อยละในการอธิบาย รวมถึงระดับการรู้จัก จำนวนของผู้ใช้และผู้ไม่ได้ใช้สินค้าที่มีเครื่องหมายมาตรฐานฯ ตลอดจนแหล่งข่าวสารต่าง ๆ

2. การทดสอบสมมติฐาน ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้คือ

สมมติฐานข้อ 1. ใช้ t-test หาความแตกต่างระหว่างผู้บริโภคที่รู้จักเครื่องหมายมาตรฐานฯ และใช้สินค้าที่มีเครื่องหมายมาตรฐานฯ กับผู้บริโภคที่ไม่รู้จักเครื่องหมายมาตรฐานฯ และใช้สินค้าที่มีเครื่องหมายมาตรฐานฯ

สมมติฐานข้อ 2. ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาอิทธิพลในการพยากรณ์ โดยศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระว่าร่วมกันอธิบายตัวแปรตามได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งหาได้โดยวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Step-wise Multiple Regression)

สมมติฐานข้อ 3. ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สมมติฐานข้อ 4. ใช้ t-test หาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อเครื่องหมายมาตรฐานฯ กับพฤติกรรมการใช้สินค้าสำหรับบริโภคที่มีเครื่องหมายมาตรฐานฯ

หลักเกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัย ได้กำหนดค่าของคะแนนในคำตอบดังนี้

- คำถามในส่วนที่ใช้วัดการรู้จักเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ถ้าตอบถูกหรือรู้จัก ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบผิดหรือไม่รู้จัก ให้ 0 คะแนน

2. คำถามใน Scale วัดทัศนคติ

ข้อความเชิงรับ (Positive) การให้คะแนนมีดังนี้คือ

ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5
ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	เห็นด้วย	ให้คะแนน	4
ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	เฉย ๆ	ให้คะแนน	3
ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2
ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1

ข้อความเชิงปฏิเสธ (Negative) การให้คะแนนมีดังนี้คือ

ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1
ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	เห็นด้วย	ให้คะแนน	2
ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	เฉย ๆ	ให้คะแนน	3
ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	4
ถ้าผู้ตอบ	ตอบว่า	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5

ในการพิจารณาว่า ผู้ตอบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือยอมรับหรือไม่ยอมรับ
 เครื่องหมายมาตรฐานฯ และสินค้าที่มีเครื่องหมายมาตรฐานฯ ใช้สเกลที่ได้กำหนดไว้เป็นเกณฑ์
 ในการวิเคราะห์ทัศนคติ คือ ถ้าได้คะแนนระดับสเกล 1 จะเป็นทัศนคติไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 ได้คะแนนระดับสเกล 2 จะเป็นทัศนคติไม่เห็นด้วย ได้คะแนนระดับสเกล 3 เป็นทัศนคติ
 เฉย ๆ ได้คะแนนระดับสเกล 4 เป็นทัศนคติเห็นด้วย ได้คะแนนระดับสเกล 5 เป็นทัศนคติ
 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. คำถามในส่วนก่อนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สินค้าที่มีเครื่องหมายมาตรฐานฯ

ถ้าตอบว่าไม่ใช่ ให้ 0 คะแนน

ถ้าตอบว่าใช่ ให้ 1 คะแนน

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลมาได้เรียบร้อยแล้ว ได้นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนและ
ลงรหัสข้อมูล เพื่อนำไปประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical
Package for the Social Seiences) ที่สถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย